

PROGRAMA DE
PATRIMONI CIUTADÀ

Estratègia pel foment de la
col·laboració públic-comunitària

**Ajuntament
de Barcelona**

Regidoria de Drets de Ciutadania i Participació
Gerència de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat

ÍNDEX

BLOC 1. ESTRATÈGIA	1
1 Introducció. Béns comuns i col·laboració públic-comunitària	2
2 Objectius estratègics	6
3 Línies d'actuació de Patrimoni Ciutadà	7
3.1 Cessió de béns municipals	7
3.2 Gestió Cívica	9

BLOC 2. GOVERNANÇA	11
4 Balanç Comunitari. Nova mètrica per a l'auto-avaluació dels projectes comunitaris	12
5 Estructura institucional de Patrimoni Ciutadà	16

BLOC 1. ESTRATÈGIA

01

INTRODUCCIÓ

**Béns comuns i col·laboració
públic-comunitària****COMUNALITZAR ALLÒ PÚBLIC**

Les ciutats sempre han estat espais centrals en els processos d'innovació democràtica. Les administracions públiques de les grans ciutats han implementat normes per l'establiment i l'ampliació de la participació ciutadana, responent a pràctiques i demandes conduïdes per la capacitat creativa i política dels moviments socials i urbans. La història de Barcelona n'és un exemple paradigmàtic.

Com a resultat d'aquests processos de conquesta social, podem beneficiar-nos d'un conjunt de béns i serveis que conformen els sistemes de benestar local. Els Ajuntaments s'encarreguen de proveir recursos i serveis vinculats no només al benestar o a la salut, sinó també a la cura de l'entorn i el mediambient, a la promoció d'activitats educatives, culturals, artístiques o esportives, i a la dinamització econòmica i social. Els municipis, tinguin o no competències, han de respondre a les demandes de la ciutadania, sent les administracions més pròximes als problemes i necessitats quotidianes. D'aquí que la necessitat d'innovar des dels Ajuntaments no sigui tant una elecció com un factor connatural a la seva escala d'actuació.

Les fórmules que majoritàriament s'han fet servir per donar resposta a les necessitats de la ciutadania des de l'administració pública han estat la gestió directa des de l'administració o la gestió indirecta amb el sector

privat. Amb l'emergència d'un nou cicle on han guanyat rellevància fórmules alternatives, hi ha un creixent interès en models de col·laboració públic-comunitària. L'objectiu principal d'aquests models és que les administracions i la ciutadania puguin col·laborar per fins comuns i d'interès general, donant suport a projectes que integren accés, proximitat i participació. Sota aquest marc, la gestió dels recursos públics ofereix oportunitats per a desenvolupar noves formes d'intel·ligència col·lectiva, amb corresponsabilitat i sinergia entre la institució i la ciutadania, fent de les ciutats veritables plataformes col·laboratives per a la innovació pública.

En un entorn global on s'imposa la tendència a externalitzar la gestió d'allò públic cap al sector privat, la Unió Europea ha promogut la col·laboració públic-comunitària en diferents directives i propostes¹. En el Pacte d'Amsterdam es descriuen les característiques principals de l'Agenda Urbana per a la UE i s'afirma que per fer front als reptes urbans cada vegada més complexos, **és important que les autoritats locals cooperin amb les comunitats, la societat civil i el sector privat**. Des d'aquesta directiva europea, es promou que les polítiques locals i de les diferents escales de govern situïn els marcs necessaris perquè ciutadania, associacions, institucions del coneixement, sector privat i autoritats urbanes afrontin els principals reptes ambientals, econòmics, socials i culturals.

¹ Aquest enfocament s'emmarca en una tendència global de reconeixement del valor de la participació ciutadana i la implicació de les comunitats locals com a actors clau en la conservació, gestió i promoció del patrimoni urbà, natural, cultural o industrial. Entre altres institucions i directrius, són rellevants el World Heritage Convention de la UNESCO, l'European Charter of the Architectural Heritage o l'European Expert Network on Culture.

El Programa de Patrimoni Ciutadà és el full de ruta per a la consolidació i foment de la col·laboració públic-comunitària a Barcelona. el que és públic pot esdevenir comú amb el suport d'una arquitectura institucional dotada d'òrgans i noves mètriques que tingui com a objectiu articular l'accés, la proximitat i la participació. Valorar factors com l'arrelament territorial i sectorial o el retorn social i la governança democràtica ha de servir per a millorar models existents de gestió comunitària d'equipaments, justificar i legitimar la cessió de béns municipals a comunitats locals.

Avançar en la col·laboració públic-comunitària planteja molts reptes, la base dels quals és construir confiança i compromís entre institucions públiques i comunitats. Ens trobem enmig d'un canvi de cultura política que afecta l'administració i a les comunitats locals guiat per un doble procés de **comunització d'allò públic i de devenir institució d'allò social**. Aquest canvi de cultura política prové de demandes i pràctiques liderades per moviments que defensen els béns comuns i que reinterpreten la relació entre l'Estat i la ciutadania.

ELS BÉNS COMUNS: INSTITUCIONS D'ACCIÓ COL·LECTIVA

Defensar els béns comuns es planteja avui com a solució a problemes col·lectius, buscant alternatives a les formulades per les polítiques neoliberals. Reivindicacions com *l'aigua és un bé comú o la cultura com a bé comú* expressen la necessària re-apropiació social de la riquesa natural i material davant d'un procés de privatitzacions que es va iniciar abans de l'actual crisi sistèmica. El focus bàsic d'aquestes alternatives és reivindicar la natura comuna de recursos fonamentals per a la vida i que es troben amenaçats a causa de la seva privatització o mercantilització.

Enfront de divisions clàssiques com Estat-mercat o públic-privat, els béns comuns són institucions d'acció col·lectiva arrelades localment que produeixen recursos públics no gestionats per l'Estat. Els béns comuns tenen forts lligams socials i territorials, gestionats a través de formes de govern democràtiques regides per normes dissenyades per les persones usuàries i/o productores. Es produeixen en formes de relació social que han perseverat al llarg de la història: comunitats locals organitzades entorn de recursos compartits segons models democràtics i participats de governança².

Aquesta articulació entre recurs, comunitat i normes pot satisfer amb eficàcia les necessitats socials presents i constituir institucions d'acció col·lectiva per a buscar respostes mancomunades a necessitats futures. Per tant, els béns comuns no són un bé econòmic preexistent que podem classificar segons criteris de rivalitat i exclusivitat o com un recurs que és naturalment comú. **Els béns comuns són institucions d'acció col·lectiva basades en la pràctica continuada dels comuners i comuneres –no exempta de conflictes– que gestionen recursos sota principis democràtics.**

Els principis de la gestió comunitària com l'accés comunitari i l'arrelament territorial o les pràctiques de participació mancomunades fan que aquests sistemes de regulació col·lectiva siguin radicalment democràtics i potencialment emancipadors. Alhora, posar l'atenció en les condicions locals i en els coneixements pràctics acumulats pels comuners i comuneres permet entendre millor la protecció i sostenibilitat de recursos finits que necessiten dedicació i coneixements situats per a existir i reproduir-se. El retorn dels béns comuns a l'imaginari polític ha revaloritzat una forma de governança on les comunitats locals, la desmercantilització i els drets d'ús (i no els de propietat) són el centre de l'acció política transformadora.

---

2 L'interès pels béns comuns ha crescut enormement a partir dels treballs de la politòloga americana Elinor Ostrom, guardonada el 2009 amb el Premi Nobel d'economia. Amb les seves recerques empíriques, Ostrom va demostrar que determinats recursos naturals són gestionats eficaçment per comunitats locals sense haver de mercantilitzar-los o de centralitzar estatalment la seva gestió. Els béns comuns es caracteritzen per ser institucions col·lectives amb normes que exclouen els comportaments maximitzadors individuals i que eviten la *tràgica* erosió o sobreexplotació del recurs. Béns comuns, tal com va demostrar Ostrom, no vol dir desregulació, sinó regulació col·lectiva.

PATRIMONI CIUTADÀ: FOMENT DE LA COL-LABORACIÓ PÚBLIC-COMUNITÀRIA

La Llei Reguladora de les Bases del Règim Local estableix que els ajuntaments són l'administració pública d'àmbit territorial més propera a la ciutadania i disposen de recursos i serveis orientats a **satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal**³. El programa Patrimoni Ciutadà parteix d'aquesta constatació, entenent que la millor manera de promoure proximitat és incorporant la participació de la ciutadania en models de col·laboració públic-comunitària.

La **col·laboració públic-comunitària** es troba en els programes d'**iniciativa comunitària** o que responen a les demandes del teixit social del territori o el sector. No inclou serveis obligatoris o mínims d'iniciativa municipal, sinó accions com la **cessió de patrimoni públic** per a ús i gestió comunitària o la gestió cívica d'equipaments de proximitat. Si bé pot implicar la gestió d'un equipament o un solar, l'impuls central d'aquesta col·laboració és l'interès general i el procés comunitari desenvolupat al voltant del recurs.

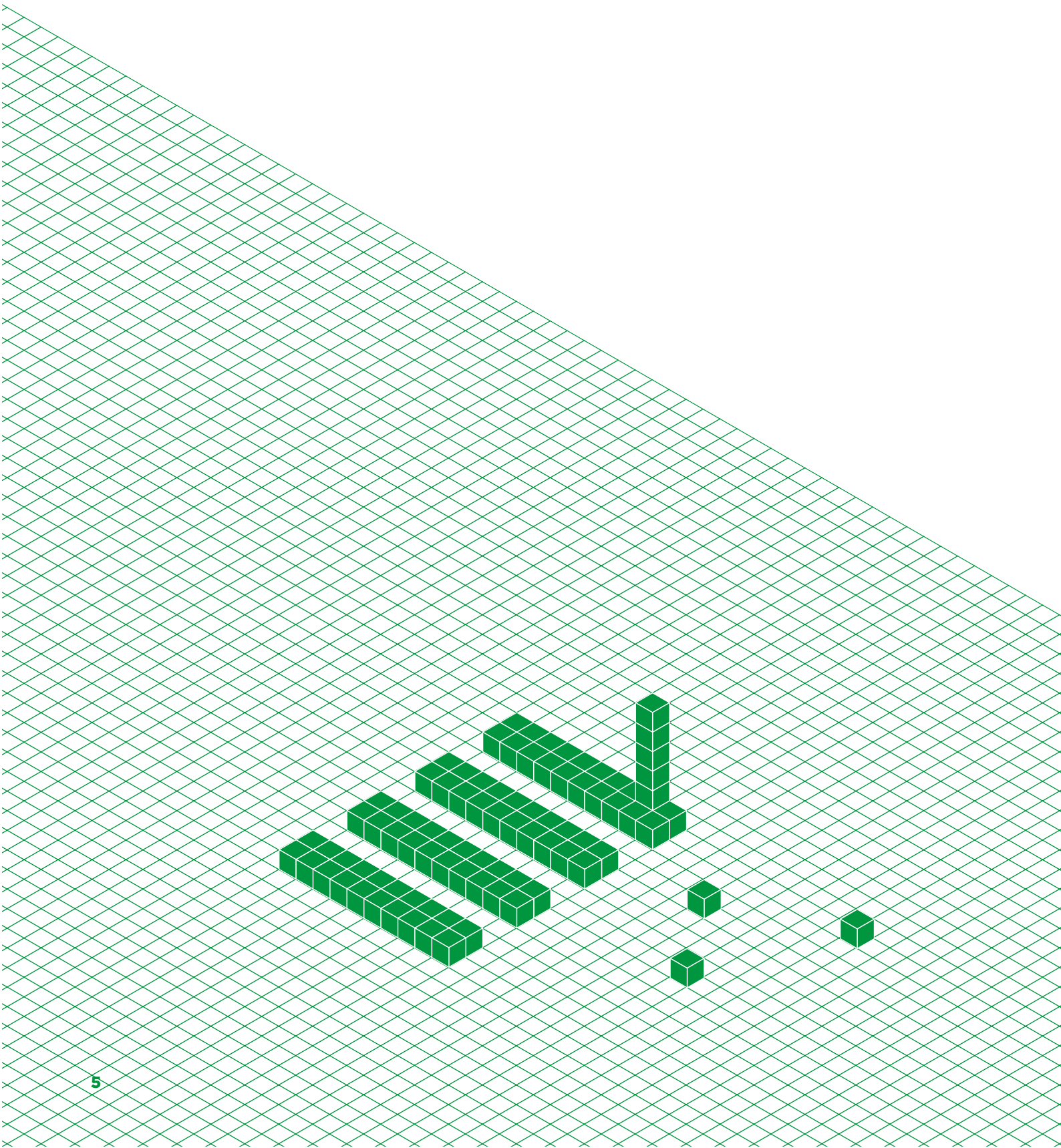
Actualment no existeix un marc jurídic específic per a fórmules de gestió comunitària o públic-comunitària. Sovint aquest tipus de gestió descansa sota el marc jurídic de la gestió indirecta privada, on l'eficiència econòmica acaba sent la justificació principal. Un marc adequat per a la gestió comunitària ha de tenir en compte altres indicadors relacionats amb el retorn social, la cura de les persones i l'entorn, l'ampliació de la democràcia participativa i l'arrelament al territori. D'altra banda, en el procés de col·laboració cal diferenciar les iniciatives comunitàries segons el seu grau d'autonomia respecte a les institucions públiques. A partir d'aquest reconeixement, es poden desplegar diferents línies d'actuació, ja siguin subvencions, cessió d'espais, convenis públic-comunitaris, etc.

L'Ajuntament de Barcelona s'ha dotat de regulacions pròpies i singulars per abordar aquesta realitat, com és el cas de la Gestió Cívica. Aquest marc contempla la participació ciutadana en la gestió de serveis públics (oferts en equipaments de proximitat sota Gestió Cívica) sempre que la dimensió participativa sigui nuclear i consubstancial a la prestació del servei. La gestió d'equipaments sota Gestió Cívica pivota, no sobre la Llei de contractes, sinó sobre la normativa de participació ciutadana. No és una externalització de serveis, sinó una modalitat diferenciada on la ciutadania s'organitza i participa.

Enfront d'aquest marc ja existent i buscant actuar en altres esferes, **l'objectiu de Patrimoni Ciutadà és sistematitzar, millorar i ampliar la col·laboració públic-comunitària.** L'Ajuntament de Barcelona ha de passar d'un rol reactiu davant les demandes del teixit social i comunitari a una política activa, que fomenti la cessió de patrimoni municipal per al seu ús i gestió comunitària. Perseguint aquest objectiu, des de principis del 2017 la Regidoria de Participació impulsa el Programa de Patrimoni Ciutadà.

La col·laboració públic-comunitària no recau només en una millora de la qualitat del servei o la gestió, sinó sobretot en el **foment de la cohesió social i la creació i enfortiment de la xarxa veïnal en dinàmiques de suport mutu.** A més, aquesta col·laboració amplia l'**apoderament ciutadà**, contribueix al desenvolupament del sector públic i les comunitats i a un **millor coneixement del teixit i necessitats del territori.**

³ Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de les Bases del Règim Local. Article 25. 1. *El municipi, per a la gestió dels seus interessos i en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tota classe d'activitats i prestar quants serveis públics contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal.*

02

OBJECTIUS ESTRATÈGICS

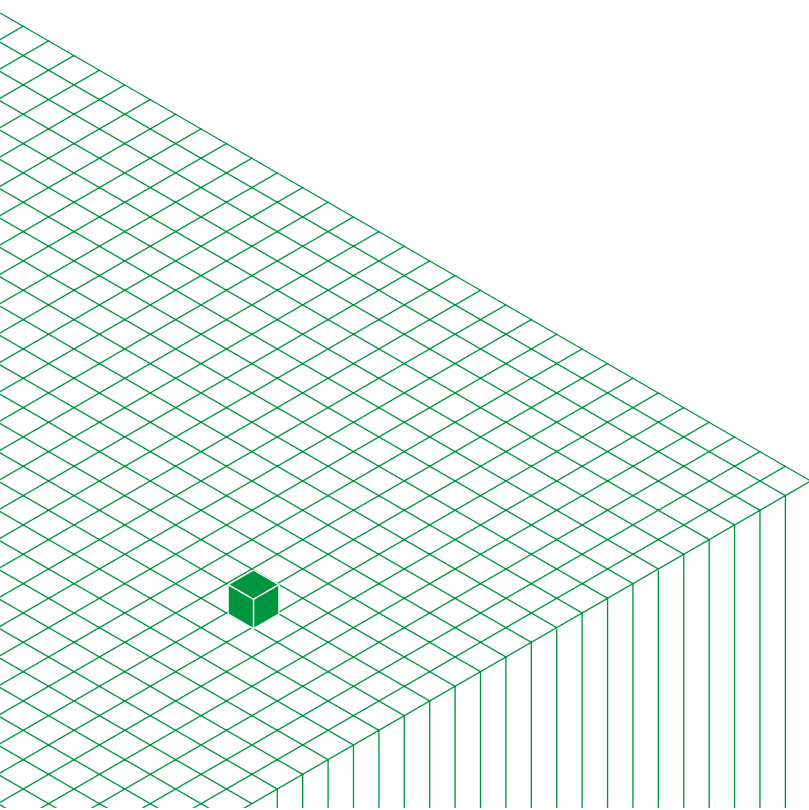
Consolidar la col·laboració públic-comunitària per a promoure els béns comuns

El present Programa de Patrimoni Ciutadà planteja **una nova agenda de col·laboració públic-comunitària, generant l'estructura institucional, el marc normatiu i les eines que promoguin el desenvolupament d'aquesta nova institucionalitat.** La promoció d'aquest nou marc ha de permetre a l'Ajuntament avançar en la innovació i la millora de la ciutat, facilitant **l'obertura de la gestió d'allò públic a la participació de comunitats actives i organitzades.**

El seguiment del programa implica assolir els següents objectius estratègics:

1. **Reconèixer, posar en valor i promoure els béns comuns a la ciutat des de l'Ajuntament de Barcelona.** Per tal fi, és necessari democratitzar la gestió dels béns municipals i fer més transparent els processos d'adjudicació i en d'avaluació.
2. **Incentivar, acompanyar i donar suport a processos d'experimentació comunitària amb recursos de titularitat pública.** Per a garantir la funció pública de l'ús social i participatiu d'aquests recursos, calen indicadors centrats en el bé comú.
3. **Incidir en la creació d'un nou marc conceptual, normatiu i administratiu per a la col·laboració públic-comunitària.** Un marc que protegeixi l'autonomia i doni sostenibilitat als projectes comunitaris, facilitant el seu ple desenvolupament.

Per consolidar aquests objectius, el programa es concreta en diferents línies d'actuació, mecanismes de governança i accions concretes que detallem en els següents apartats.

03

LÍNIES D'ACTUACIÓ DE PATRIMONI CIUTADÀ

Cessió de béns municipals i Gestió Cívica

3.1 CESSIÓ DE BÉNS MUNICIPALS

Introducció

En el seu desplegament, el Programa Patrimoni Ciutadà ha desenvolupat en un primer moment la línia de *Cessió de patrimoni municipal per a ús comunitari*. Aquesta línia d'actuació és una nova forma de relació públic-comunitària basada en el reconeixement del dret a la gestió i l'ús comunitaris d'allò públic per part de la ciutadania. L'objectiu és **promoure la cessió de locals i solars municipals per al desenvolupament de projectes comunitaris sense afany de lucre, amb la voluntat de democratitzar la gestió del patrimoni públic** i creant mecanismes de transparència, participació i control ciutadà.

La cessió del patrimoni públic a col·lectius sense ànim de lucre ha estat una pràctica habitual a Barcelona, tot i que sense una aposta clara i coordinada entre diferents àrees i districtes de l'administració municipal. Una manca de coordinació i de criteris clars i transparents per la cessió d'espais/edificis

que ha estat dependent de certa discrecionalitat.

Fins a la posada en marxa del Pla de Locals no existia un model de condicions en les cessions o un procediment de seguiment i rendició de comptes comú a tot l'Ajuntament. El Pla de Locals va resultar però insuficient⁴. De fet, bona part de les cessions d'espais seguien realitzant-se fora dels mecanismes establerts al pla, sense cap sistema de coordinació a escala de ciutat. El programa Pla Buits també abordava la cessió de solars per a projectes d'entitats socials, però la seva implementació també va evidenciar algunes limitacions.

Per una adequada gestió comunitària de béns municipals, cal superar algunes mancances detectades en aquests programes públics, com **la posada en marxa d'un cens dels locals, l'adaptació dels acords de cessió a les singularitats de cada pràctica** i eines que donin **més transparència** al conjunt del procés.

---

⁴ Entre 2013 i 2015, quan es posa en marxa el Pla Locals es van rebre 161 sol·licituds, una demanda molt superior a la capacitat de gestionar l'oferta.

Objectius

- a. Construir un marc institucional i administratiu que reconegui i promogui les experiències ciutadanes d'ús comunitari dels béns públics municipal.
- b. Impulsar i consolidar la cessió de patrimoni municipal a projectes orientats al bé comú sense afany de lucre, protegint el seu valor d'ús i permetent el seu ple desenvolupament.
- c. Democratitzar i transparentar la gestió del patrimoni municipal, garantint una governança democràtica, transparent, participada i oberta dels recursos públics.
- d. Incentivar i acompanyar processos d'experimentació en recursos de titularitat pública i utilitats col·lectives, sempre que es garanteixi una governança democràtica, transparent, participada i oberta.
- e. Consolidar diferents projectes pilot al conjunt del territori de la ciutat, desenvolupant accions que facilitin una distribució equitativa per barris i sectors.

3.2 GESTIÓ CÍVICA

Introducció

Barcelona té un llarg recorregut en la gestió d'equipaments per part de la ciutadania. Jurídicament se li va trobar un encaix en el seu moment sobre la base de la carta municipal i el reglament de participació sota la denominació de **Gestió Cívica**. Aquest marc suposa la gestió d'un equipament públic per part d'una entitat sense ànim de lucre on la participació és consubstancial al projecte, al model de gestió i a la governança de l'equipament.

La Gestió Cívica s'ha desenvolupat al voltant d'equipaments coordinats des de diferents àrees de l'Ajuntament i en tots els Districtes de la Ciutat. Actualment es gestionen per part de la ciutadania o entitats comunitàries arrelades al territori o representatives d'un sector prop d'**una seixantena d'equipaments de titularitat pública**.

Tot i ser una eina amb recorregut a la ciutat, existeix consens per part de tècnics municipals i de les entitats gestores en la necessitat de consolidar-la com a política pública, donant-li més reconeixement, millor orga-

nització, més legitimitat social i més eficàcia gestora. Cal **definir un nou model que reforci i faci més resilients els aspectes positius de la Gestió Cívica** i redueixi les mancances i riscos d'arbitrarietat, clientelisme, captura i no renovació.

La promoció de la Gestió Cívica ha avançat de forma poc pautaada i incremental. El seu principal motor ha estat l'empenta dels Districtes, l'acció de persones puntuals dins de l'administració municipal, i, sobretot, per les demandes de la ciutadania. Aquest increment s'ha donat sense una estructura estable de coordinació entre les àrees i districtes que disposen d'equipaments sota Gestió Cívica⁵. D'altra banda, la manca de coneixement de la normativa i d'una definició jurídica clara, han generat certa reticència a utilitzar-la en la gestió d'equipaments públics, especialment en l'adjudicació directa.

Davant dels reptes detectats en informes previs d'avaluació, el programa Patrimoni Ciutadà engloba una proposta renovada de la Gestió Cívica, reforçant els projectes que promoguin els valors i principis definits en el Balanç Comunitari.

---

⁵ Aquest fet ha donat com a resultat una gran desproporció en relació als Districtes que disposen d'equipaments sota Gestió Cívica. La diversitat d'agents també provoca que les comunitats implicades en la gestió cívica d'equipaments hagin d'afrontar aquesta fragmentació en la interlocució amb l'administració, havent de respondre a requeriments i condicions de diferents àrees i districtes.

Objectius

- a. Disposar d'un marc institucional que faciliti una major coordinació entre els diferents programes/actuacions municipals en els quals es donen iniciatives de gestió cívica d'equipaments.
- b. Consensuar criteris clars que permetin definir quines casuístiques són adequades per al model de gestió cívica d'equipaments
- c. Definir un procediment clar i comú a tot el territori i sectors per garantir la igualtat d'accés a la gestió cívica
- d. Dotar la gestió comunitària d'un procediment de seguiment i avaluació basat en els criteris de Balanç Comunitari.
- e. Desplegar estratègies de capacitació i un major reconeixement i visibilitat al retorn social i el valor públic de les experiències de gestió comunitària d'equipaments.
- f. Promoure modificacions legislatives per blindar i desenvolupar la regulació de la Gestió Cívica.

BLOC 2. GOVERNANÇA

04

BALANÇ COMUNITARI

Nova mètrica per a l'auto-avaluació dels projectes comunitaris

CONSTRUCCIÓ COL·LECTIVA D'UNA MÈTRICA PELS PROJECTES COMUNITARIS

Des de fa temps, les pràctiques de gestió comunitària expressen la necessitat de disposar de noves mètriques que permetin valorar-les i avaluar-les de forma òptima. Aquestes pràctiques comunitàries produeixen valors que resten invisibilitzats si es mesuren sobre criteris econòmics, exclusivament quantitius i curterministes. És necessari implementar una nova mètrica per observar processos com la corresponsabilitat social, la gestió democràtica, la participació ciutadana, l'orientació a les necessitats humanes, el compromís amb la comunitat i el retorn social. El Balanç Comunitari aporta aquesta nova mètrica, així com un marc d'avaluació que gira entorn no tant dels resultats sino dels processos, valors i principis associats a la gestió comunitària, amb perspectives de mig i llarg termini. Amb el Balanç Comunitari es passa d'identificar i valorar el què, a valorar el com dels projectes i processos comunitaris.

Els valors i criteris que conformen el Balanç Comunitari ens permeten definir i identificar processos de producció de serveis d'interès públic i comunitari. Serveis que no responen a l'interès individual o d'un col·lectiu tancat, sinó a la cerca del bé comú generant retorn social. Aquests criteris s'estructuren en quatre àmbits bàsics:

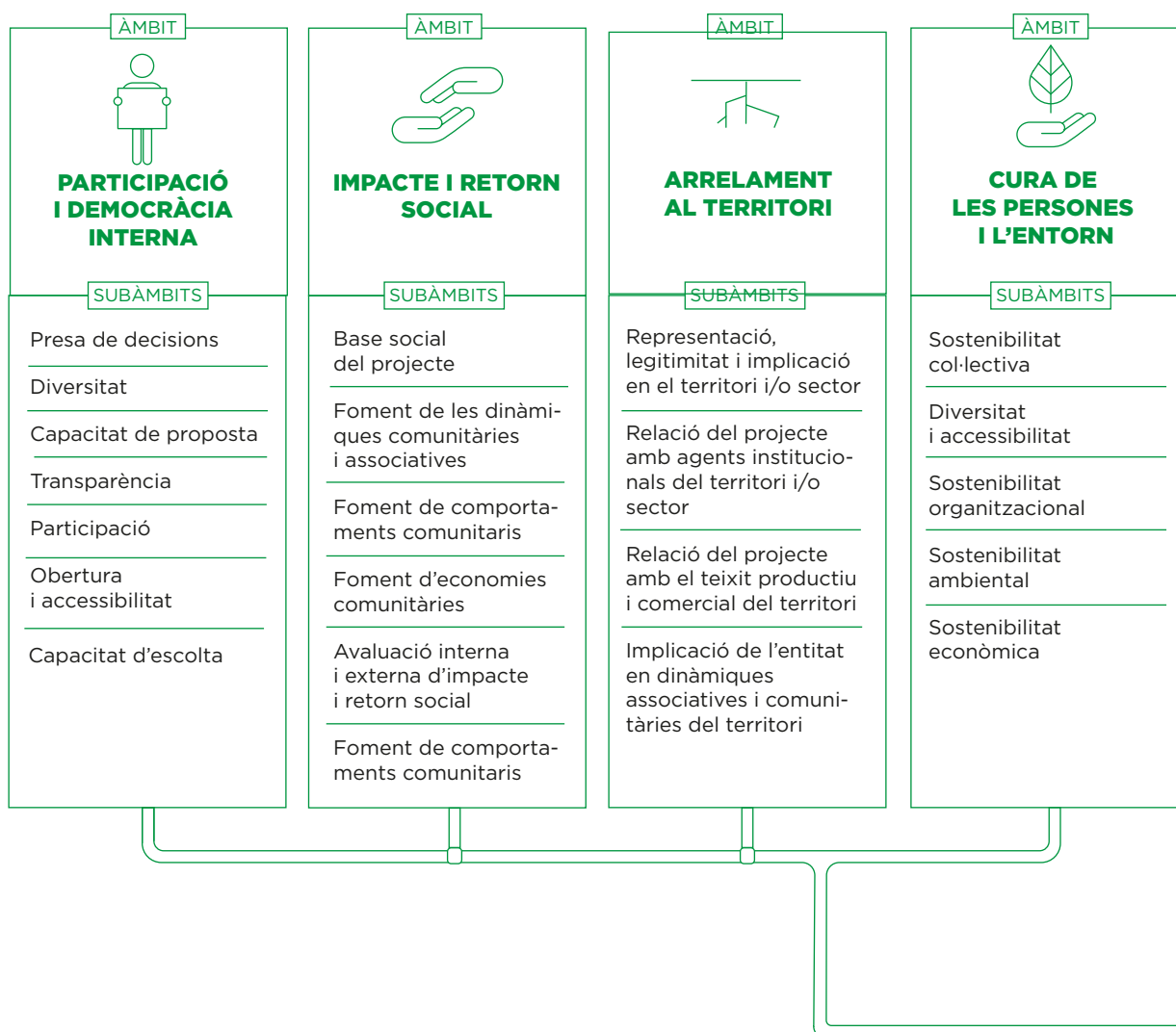
- **Participació i democràcia interna.** Es valora quins són els mecanismes per a fer possible una governança interna democràtica, quins canals de participació previstos hi ha per a fomentar la capacitat de proposta del veïnat i les persones usuàries i el grau d'obertura i accessibilitat del projecte. També es valora el grau
- de transparència del projecte i els espais de rendició de comptes existents i previstos, el compliment de la llei de transparència en la gestió i l'existència de codi ètic i estatuts, normes de funcionament i un model públic sobre la presa de decisions i ús de l'espai.
- **Arrelament al territori.** Es valora que el projecte estigui orientat a les necessitats del territori i generi activitats amb els diferents actors: associatiu, social o cultural; productiu o comercial; agents institucionals (equipaments, escoles, serveis municipals, etc.). També es té en compte la relació amb plataformes o xarxes existents al territori i/o del sector.
- **Impacte i retorn social.** Es valora en quin mesura el projecte respon a l'interès comunitari i la seva orientació cap al bé comú, quin és l'impacte comunitari i les externalitats positives previstes i produïdes i si hi ha o no beneficiaris externs al projecte.
- **Cura de les persones i l'entorn.** Es valora el compromís amb els principis i valors ètics fonamentals de qualitat laboral i compliments dels Drets Humans i la promoció de la diversitat, el grau d'igualtat de gènere i paritat, així com absència de denúncies de discriminació resoltes negativament. També es valora el compromís amb els valors de sostenibilitat ambiental i si el projecte preveu mesures d'estalvi energètic i sostenibilitat ambiental i si el projecte disposa o preveu recursos econòmics i no econòmics per garantir la viabilitat.

El Balanç Comunitari constitueix un nou marc de valors i principis des d'on mirar i entendre la dimensió comunitària de diferents experiències ciutadanes implementats en una eina concreta per identificar, fer seguiment i avaluar el desenvolupament d'un projecte comunitari. La definició d'indicadors s'ha fet, no a partir d'un model teòric, sinó de les pràctiques comunitàries que es desenvolupen al nostre entorn. S'han realitzat tallers

oberts a espais de gestió comunitària amb amb persones vinculades a la Xarxa d'Espais Comunitaris (XEC) i amb el suport tècnic de la Xarxa d'Economia Social i el Consell d'Associacions de Barcelona (CAB).

El resultat és una bateria d'indicadors quantitius i qualitius que s'estructuren en els següents àmbits.

Balanç Comunitari

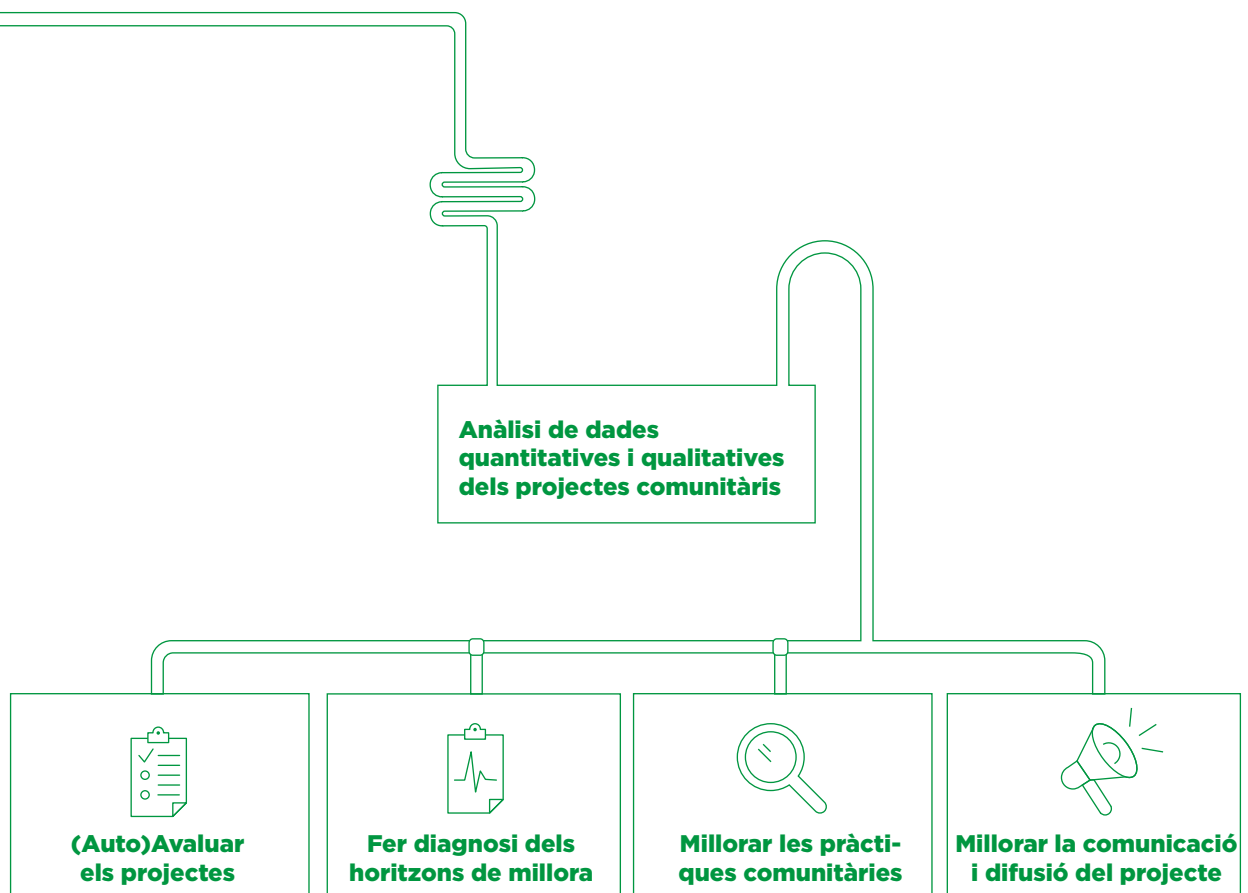

L'APLICATIU ENSENYA EL COR

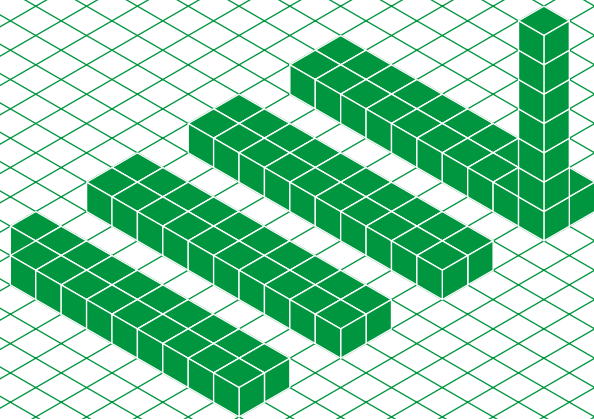
El Balanç Comunitari permet sistematitzar informació per regular l'accés, adjudicació i seguiment dels projectes per part de l'Ajuntament amb criteris compartits amb les comunitats. Alhora, el Balanç Comunitari es planteja com una eina que permeti als col·lectius i comunitats l'autoavaluació del projecte, així com processos de diagnosi i millora continuada.

Ensenya el Cor és un aplicatiu digital, vinculat a l'eina de Balanç Social desenvolupada per la XES, i que permet als gestors de projectes comunitaris recollir dades quantitatives agregables i qualitatives, permetent compartir el coneixement col·lectiu.

A les preguntes i indicadors que formen la base del Balanç es poden sumar nous itineraris que permetin recollir la singularitat de cada tipologia de recurs.

05

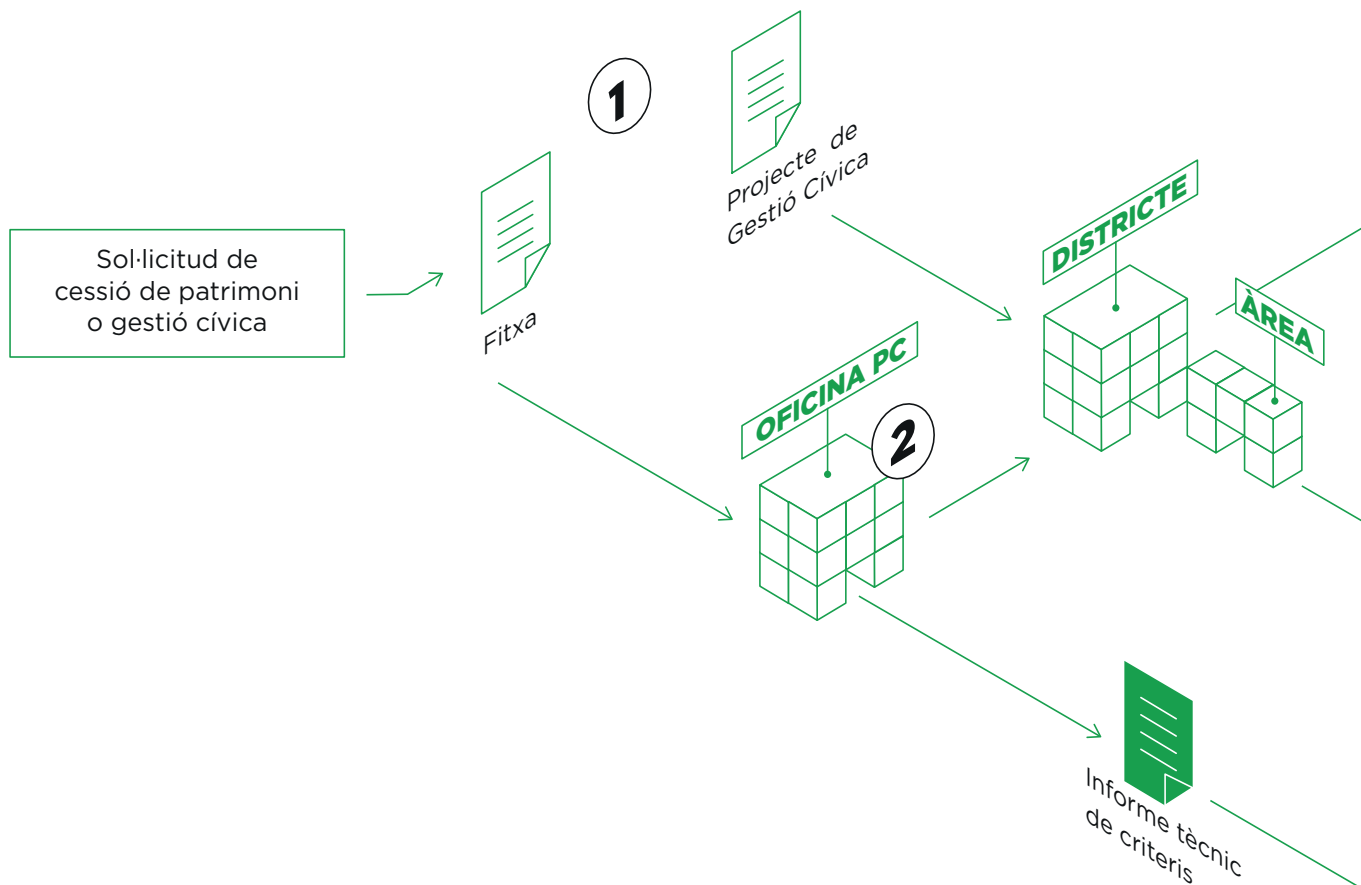
Estructura institucional i governança**ESTRUCTURA INSTITUCIONAL DE PATRIMONI CIUTADÀ**

El desplegament del programa Patrimoni Ciutadà parteix d'una nova estructura institucional per garantir una governança i gestió democràtiques i eficients per a desenvolupar les línies d'actuació. Dins d'aquesta estructura té una importància central el Balanç Comunitari, un nou marc definitori pel seguiment i autoavaluació de les iniciatives comunitàries.

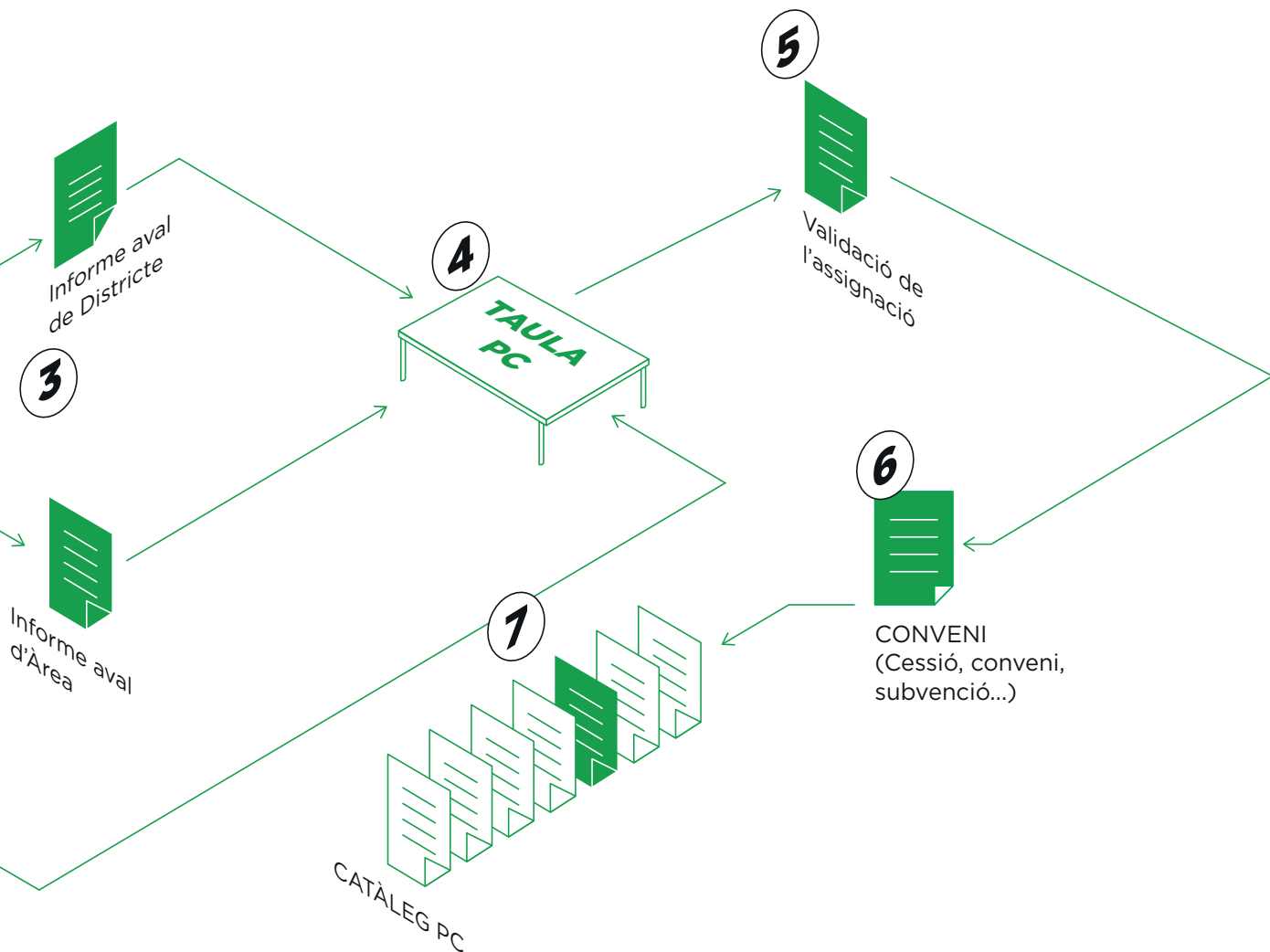
La governança del programa Patrimoni Ciutadà, més enllà del Balanç Comunitari, està composta per diferents espais i eines de gestió i seguiment:

- **Catàleg de Patrimoni Ciutadà:** a partir del cens de patrimoni municipal cedit a entitats sense ànim de lucre i d'equipaments sota gestió cívica o comunitària, s'està elaborant un catàleg que mostri els recursos gestionats per la ciutadania. D'aquesta manera, es facilitarà l'accés i el coneixement sobre quins recursos formen part del programa i en quines condicions es cedeix a les diverses entitats. L'objectiu del catàleg és mantenir una transparència en la informació sobre l'estat de cessió i ús del patrimoni municipal cedit a la gestió ciutadana comunitària, així com dels equipaments de proximitat sota gestió cívica. Aquest Catàleg de Patrimoni Ciutadà estarà accessible a través de la pàgina web del programa.
- **Taula de Patrimoni Ciutadà:** òrgan administratiu per coordinar la cessió del patrimoni municipal i l'adjudicació de projectes de gestió comunitària d'equipaments, amb criteris d'adjudicació compartits i procediments clars i transparents. D'una banda, per garantir la coordinació i homogeneïtzació de criteris. És l'espai on s'informa i es coordinen totes les cessions de patrimoni (locals i solars), així com els atorgaments de gestió cívica d'equipaments.
- **Oficina de Patrimoni Ciutadà:** inclou una oficina tècnica i un punt d'informació, acompanyament i formació als projectes comunitaris. El programa es dota de recursos de comunicació i formació, així com d'accions específiques per a l'acompanyament i enfortiment de projectes desenvolupats sota Patrimoni Ciutadà.
- **Espai de Governança Participada:** canal de diàleg entre l'Ajuntament i els col·lectius, equipaments i entitats de gestió comunitària que fan una tasca de seguiment i avaluació del Balanç comunitari, així com de seguiment i control ciutadà de les actuacions de la Taula de Patrimoni Ciutadà i del Programa en general.

Circuit d'assignació de la cessió de patrimoni o gestió cívica

1. **Sol·licitud:** l'entitat sense ànim de lucre presenta la Fitxa de sol·licitud de cessió de patrimoni a l'Oficina; en el cas de sol·licitud de gestió cívica d'un equipament l'entitat presenta el Projecte seguint les indicacions marcades per l'anunci corresponent del BOPB.
2. **Acompanyament:** l'Oficina, previ acompanyament a l'entitat, traspasa l'expedient al Districte i/o, si s'escau, a l'àrea corresponent, amb la fitxa completa.
3. **Informes:** el districte o àrea elabora un informe d'aval que informi sobre el seu posicionament al voltant de la cessió o atorgament de gestió; l'Oficina elabora l'informe tècnic sobre el compliment de criteris de PC.
4. **Taula de Patrimoni Ciutadà:** de forma col·legiada s'examina a la Taula i, si s'escau, ratifica i emet una proposta d'assignació positiva o negativa.

5. **Validació de l'assignació:** la Taula emet la proposta d'atorgament d'un bé municipal o de gestió cívica per al desenvolupament del projecte presentat per una entitat sense ànim de lucre.

6. **Conveni:** el Districte, o en alguns casos l'àrea, serà el responsable de gestionar la tramitació i signatura del conveni de cessió i /o subvenció amb l'entitat sense ànim de lucre

7. **Catàleg:** la Taula, a través de l'Oficina, aportarà la informació per a l'actualització del Catàleg.

GOVERNANÇA

El Programa de Patrimoni Ciutadà es defineix en bona mesura per la posada en marxa d'una nova estructura institucional per a una governança democràtica i eficaç de les iniciatives de col·laboració públic-comunitària. Així mateix, el Programa es dota d'un seguit d'eines de governança interna estructurades al voltant de la Taula de Patrimoni Ciutadà, l'espai participat de governança i el mateix Balanç Comunitari.

L'establiment d'un marc de col·laboració públic comunitària per a la promoció dels béns comuns urbans no pot passar únicament per la participació de la ciutadania en la gestió concreta d'aquests béns, de forma descentralitzada, sinó per la seva participació en la definició, seguiment i promoció d'aquest nou paradigma. Així cal definir els espais necessaris que ens permetin demo-

cratitzar el desplegament d'aquesta estratègia i la governança dels diferents programes i processos que es desenvoluparan en aquest nou marc, vetllant pel compliment dels criteris i la transparència.

La participació de les comunitats i entitats amb experiència en gestió comunitària ha estat i segueix sent clau. Aquest aspecte participatiu s'ha de reforçar amb **la creació d'un espai de governança participat** que exerceixi una tasca de seguiment i avaluació tant del mateix Balanç Comunitari com del Programa Patrimoni Ciutadà. Aquest espai, liderat per col·lectius, equipaments i entitats de gestió comunitària, haurà d'exercir a més una funció de seguiment i control ciutadà de les actuacions de la Taula. La definició final dels objectius, composició, funcions i funcionament d'aquest espai haurà d'estar consensuada amb el teixit de projectes i espais de gestió comunitària de Barcelona.

TAULA DE PATRIMONI CIUTADÀ

Coordinació d'adjudicacions, seguiment i, si escau, renovació de les cessions de patrimoni i equipaments sota criteris de Balanç Comunitari. Totes les adjudicacions de cessió de patrimoni i gestió cívica d'equipaments a organitzacions i/o projectes sense ànim de lucre de patrimoni públic municipal es centralitzen a través d'aquest òrgan administratiu, que ha de vetllar per:

- Disposar d'una visió global de tots els equipaments, patrimoni i serveis gestionats per projectes socials.
- Impulsar el Programa de patrimoni ciutadà. Amb tal objecte podrà convocar espais de treball amb entitats sense ànim de lucre i assessores en l'àmbit jurídic i comunitari.
- Recollida de noves sol·licituds per a cessió d'espais (amb la intermediació de l'oficina tècnica) i valorar les demandes rebudes de les entitats sense ànim de lucre.
- Fer seguiment del Balanç Comunitari dels espais de gestió comunitària i Patrimoni Ciutadà.
- Fer el seguiment del parc municipal cedit i del Catàleg de Patrimoni Ciutadà. Actualització de nous locals per a cessions.
- Informar i aprovar la tramitació de les propostes d'assignació de patrimoni públic municipal i de Gestió cívica d'equipaments a entitats sense ànim de lucre.
- Coordinar i realitzar el seguiment de les actuacions aprovades per la Taula
- Elaborar un pla d'avaluació del Programa de Patrimoni Ciutadà i un informe anual dels resultats de la Taula de Patrimoni Ciutadà.
- Donar retorn i resoldre qualsevol dubte o suggeriment que es pugui formular des de les diferents unitats de l'Ajuntament així com des d'entitats del teixit social.

ESPAI PARTICIPATIU DE GOVERNANÇA

Seguiment, avaluació i control ciutadà del Programa Patrimoni Ciutadà i del Balanç Comunitari:

- Disposar d'una visió global de tots els equipaments, patrimoni i serveis gestionats per projectes socials.
- Fer seguiment del compliment dels criteris en les adjudicacions d'espai i recursos públics a entitats sense ànim de lucre per part de la Taula de Patrimoni ciutadà.
- Fer seguiment del desenvolupament dels programes (necessitat d'altres accions com acompanyament, assessorament, capacitació, funcionament del Balanç Comunitari, foment de gestió comunitària, actualització o contingut del Catàleg.)
- Elaborar un informe anual de recomanacions, demandes i millores del Programa, si cal fer avaluació o desenvolupar-ne algun aspecte.
- Promoure (o proposar a l'Ajuntament) la realització d'accions de difusió, capacitació o debat per promoure la gestió comunitària de béns (i serveis) públics.
- Emetre informes de valoració/ dictàmens per a la promoció dels béns comuns sobre qüestions relatives al desenvolupament i execució del Programa. Elevar a la Comissió d'Empara la sol·licitud d'un informe o dictamen quan no hi hagi acord sobre una qüestió presentada que hagi vulnerat el dret a la participació d'alguna de les comunitats implicades.

OFICINA DE PATRIMONI CIUTADÀ

Garantir l'impuls de l'estratègia de promoció de béns comuns urbans a Barcelona és necessari dotar-se de les eines de gestió necessàries. Entre aquestes l'Oficina de Patrimoni Ciutadà es constitueix com a instrument per coordinar el desplegament de l'estratègia, així com per gestionar tasques clau dels programes que s'hi inclouen.

Aquesta oficina tècnica es planteja amb una doble vessant: de coordinació administrativa a la Taula de Patrimoni Ciutadà (TPC) i de punt d'informació, acompanyament i formació:

- Tramitar i coordinar la tasca administrativa i tècnica vinculada al programa de Patrimoni Ciutadà i a la convocatòria de la TPC.
- Elaboració d'informes que requereixi la TPC, i revisió del Balanç Comunitari dels projectes de Patrimoni Ciutadà.
- Manteniment del Catàleg i tasques de comunicació.
- Cercar i identificar nous locals i avaluar-ne la possible incorporació al programa.
- Informació sobre els programes de suport a la gestió comunitària de l'Ajuntament de Barcelona, i acompanyament a associacions per omplir la fitxa de Patrimoni Ciutadà i del Balanç Comunitari.
- Revisió inicial de la documentació de sol·licitud de cessió d'espais (Fitxa de Patrimoni Ciutadà i altra documentació de suport), i manteniment actualitzat de la llista d'espera.
- Elaboració i difusió de materials de suport per a l'impuls i desenvolupament de projectes de gestió comunitària.
- Realització de sessions de formació sobre gestió comunitària i el Balanç Comunitari.

**Ajuntament
de Barcelona**

Regidoria de Drets de Ciutadania i Participació
Gerència de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat